

Kiderült: nagyon elterjedt nálunk a hálapénz

A hálapénzzel kapcsolatban évtizedek óta számtalan találgatás, tévhit jelent meg. Nagyságát a különböző felmérések, tanulmányok nagy szórással közzé tették (az általunk tételesen ki-gyűjtött becslések különböző időpontokban 5,8-100 milliárd közötti értékeket mutattak).

A paraszolvenca általános vélekedés szerint gátolja az egészségügy megfelelő fejlődését, az ágazat helyzetének normalizációját, „fehéredését”. A további lépéshez azonban – mint arról sajnos sokszor a jogalkotók is megfélemlenek – elsőként magát a problémát kell alaposan megismerni.

A Patika Egészségpénztár és a Magyar Önkéntes Egészségpénztárak Szövetsége ezért kezdte minden eddiginél körültekintőbben felmérni a hálapénzzel kapcsolatos attitűdöket, adásának

A szerző a Magyar Önkéntes Egészségpénztárak Szövetségének elnöke

okait, a ráfordított kiadásokat. Munkánkhoz a Budapesti Corvinus Egyetem marketing tanácske jelentős segítséget nyújtott. Köszönjük a Világgazdaság Online támogatását is, amellyel hozzájárult a minél szélesebb körű adatgyűjtéshez. A kutatás adatfeldolgozást 2008 novemberében kezdtük és öt hónapon át végeztük. A megkérdezés módja nagyrészt önkéntes kérdőív volt, kiegészítve telefonos interjúkkal és szóbeli megkérdezéssel. A beérkezett 2214 kérdőív adatszűrtés után az értékelhető kérdőívek száma 2188 fő lett, amely korcsoport szerint reprezentatív a 18 év feletti hazai lakosságot tekintve.

A kutatás szűkségességét a legélesebben talán a paraszolvenca értéke mutatja. Amennyiben ugyanis a hálapénz típusonkénti általunk mért átlagos értékét az Országos Egészségbiztosítási Pénztárnak (OEP) lejelentett orvos/beteg találkozók alapján számítjuk ki, akkor az erre a célra fordított éves kiadás

DR. LUKÁCS MARIANNA.

Az egészségügyi dolgozók eltérő arányban részesülnek a paraszolvenciából

2008-ban 296,6 milliárd forint volt. A Patikapénztár kutatásában részt vevők orvoslátogatási szokásai alapján azonban ez az

összeg „mindössze” 73,4 milliárdra rúgott.

A számokat részletesen áttekinthető jól látszik, hogy ezt az igen jelentős eltérést a háziorvosi és a rendelőintézeti látogatások különbsége okozza. Míg ugyanis kórházi ellátást a felmérésünk és a hivatalos adatok szerint – meglehetősen jó közelítéssel – ugyanannyian kaptak, az előbbieknél a KSH által közzétett OEP-számok a kutatásunk alapján adódóknak mintegy a nyolcszorosát teszik ki.

A paraszolvenca elterjedtségét jól mutatja, hogy az érvényes választ adók 72 százaléka juttatott valakinek hálapénzt. A kórházi orvosnak adott paraszolvenca legkisebb összege 1000, a

legmagasabb 500 000 forint volt. A családi egy főre jutó jövedelem nagyságának növekedésével is jellemzően a kórházi ellátást honorálják jobban a megkérdezettek. A kórházi orvosnak adott hálapénz a legfelső jövedelmi csoportnál közel a kétszerese a legalsó jövedelmi csoportnak. Életkor szerint az aktív közgeneráció (31-50 év) ad az átlagosnál nagyobb arányban hálapénzt.

Érdemes megemlíteni, hogy valamennyi hálapénz típusának tekintetében a válaszadók azt feltételezik, „mások” magasabb összeget adnak. A kutatási eredmények részben megerősítik a paraszolvenca szerepével kapcsolatos általános vélekedéseket, illetve árnyalják a szerepével kapcsolatos képet. A kutatás a következő főbb megállapításokra jutott.

A hálapénz adása – a közvélekedésnek megfelelően – igen elterjedt. Azon megkérdezettek döntő többsége (72 százalék), aki az elmúlt három évben igénybe vett valamilyen egészségügyi

ÁTLAGÉRTÉKEK

Forrás: a szerző

(ezer forint)

	Orvos	Nővér	Egyéb személy
Kórház	28,5	6,8	3,2
Rendelő	8,6	2,8	2,5
Háziorvos	6,6	2,5	1,9

szolgáltatást, adott az egészségügyi rendszer valamely szereplőjének (orvos, nővér vagy egyéb személy) hálapénzt.

Az egészségügyi rendszer szereplői eltérő arányban és mértékben részesülnek a lakosság által nyújtott paraszolvenciából. Legnagyobb arányban a kórházi egészségügyi ellátást igénybe vevők adnak hálapénzt; 50 százaléka a kórházi orvosának, 29 százalék pedig a nővéreknek. Kórházi ellátás esetén a legmagasabb az átlagos összeg is: 28 500 forint. Más egészségügyi ellátásnál a hálapénz nyújtásának gyakorisága és nagysága ennél jóval visszafogottabb.

Folytatás a III. oldalon

A 2008. ÉVI ORVOS-BETEG TALÁLKOZÓK SZÁMA

Forrás: a szerző

(szolgáltatás típusonként)

	A Patikapénztár mintája alapján	A KSH adatai alapján	Index (%)
Háziorvos	7 911,00	61 466,00	776,97
Rendelő	6 847,00	56 395,00	823,65
Kórház	2 451,00	2 423,00	98,86

Kiderült: nagyon elterjedt nálunk a hálapénz

Folytatás az I. oldalról

A kérdőívet kitöltők paraszolvenciához való viszonya ambivalens. A megkérdezettek, a megkérdezettek családtagjai, illetve egy átlagos magyar által adott becslült hálapénz összegének összevetése sajátos torzításokat tartalmaz; az emberek saját hálapénzadási szokásaikat jellemzően visszafogottabbnak íróják le, mint a családtagjalként vagy egy átlagos magyarét. Úgy tűnik, a vélt összegek magasabbak a valóságosnál.

A megkérdezettek jelentős része úgy véli, a hálapénz hatására részesült egy adott egészségügyi szolgáltatásban vagy kapott jobb szolgáltatást. Noha a gyógyszer-tár, a háziorvos, a rendelőintézet és a kórház vonatkozásában jelentős különbségek vannak,

mind egyik esetben érzékelhető a paraszolvenca szerepe (leginkább a kórházi ellátásban, legkevésbé a gyógyszer-tár esetében).

Megerősítést nyert az a feltevés is, hogy a hálapénz különbséget

eredményez az orvosoknak az egyes betegekhez való hozzáállásában. A megkérdezettek többsége szerint külön figyelmet, várakozásmentes ellátást csak az kap, akinek van választott orvosa.

A paraszolvenca szerepével kapcsolatos várakozások alapvetően pesszimisták. A megkérdezettek többsége úgy véli, ma többet kell fizetni, mint három éve, három év múlva pe-

dig még nagyobb összeget kell adni.

Annak ellenére, hogy a hálapénz már évtizedek óta közbeszéd tárgya, a betegek valós kiadásairól szóló felmérés a témában még nem született. Véleményünk szerint ennek tulajdonítható az is, hogy a nyilvánosságra került anyagokban található becslések között nagy eltérések találhatók. A hitelesség kedvéért az egyes értékeket megnöveltük az inflációval. Megállapítható, hogy a valóribb, egészségesebb élet biztosításnak (12,7 és 114,6 milliárd forint között).

A 73 milliárd forint kimondásával a független Patikapénztár le kívánja zárni a magyar közvéleményt évtizedek óta foglalkoztató, orvosokat és betegeket egy-

mással szembeállító ügyet. Most, hogy már tudjuk az igazat, a rendszerváltás után húsz évvel mindenki a Magyarország előtt álló legfontosabb kihívásra, az emberek hosszabb életére és a több egészségben eltöltött életévre koncentrálnak, még akkor is, ha ez a mondat 2009-re közhelylyé sekélyesedett.

Mi önkéntes egészségpénztárak is tesszük a dolgunkat: szervezzük 2,5 millió honfitársunk magán-egészségügyi ellátását, és annak ellenére hiszünk az emberibb, egészségesebb élet biztosításában, hogy jövőre újfent szigorítanak a pénztári szabályokon. A prevenciót képviseljük, és egyszer majd csak lesz egy olyan kormánya is az országnak, amely az egészség ügyét szívügyének tekinti.

HÁLAPÉNZADATOK AZ INFLÁCIÓ FIGYELEMBEVÉTELÉVEL

Forrás: a szerző

	Infláció	KSH	Tárki	OEP	Zöld könyv	Medián Patikapénztár
1997	118,3	5,8				
1998	114,3	6,6	24,0	42,2		
1999	110,0	7,3	26,4	46,4		
2000	109,8	8,0	29,0	51,0		
2001	109,2	8,7	31,7	55,7		
2002	105,3	9,2	33,3	58,6		
2003	104,7	9,6	34,9	61,4	28,7	
2004	106,8	10,3	37,3	65,5	30,7	
2005	103,6	10,7	38,6	67,9	31,8	
2006	103,9	11,1	40,1	70,5	33,0	80,0
2007	108,0	12,0	43,3	76,2	35,6	86,4
2008	106,1	12,7	46,0	80,8	37,8	91,7
						114,6
						28,0
						73,4